(Nro. 72.)

GAZETA LWOWSKA.

W Srodę Nro. 36. 28. Marca 1821.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Do obsadzenia dwóch mieysc Kancelisty przy C. K. Sądzie Appellacyynym we Lwowie każde z roczną pensyią Czterechset ZR. w mon. konw. rospisany iest konkurs; ubiegaiący się o nie C. K. Urzędnicy podać maią swoie prosby należnie udowodnione przez Władze, którym bezpośrednio podlegaią, inni zaś wprost do rzeczonego Sądu Appellacyi, w ciągu 4 tygodni od dnia ninieyszego obwieszczenia rachowanych.

Z Wiednia d. 17. Marca. — C. K. połączona Kancelaryia nadworna, pełniącego służbę przy Rządzie kraiowym, drugiego Kommissarza Cyrkułowego Józefa Tatzauera ze względu odznaczaiącey się pilności, mianowała C. K. Sekretarzem przy wspomnionym Rządzie, również z powodu należytey i zaleconey służby Wincentego Wolframa trzeciego Kommissarza Cyrkułowego Sandeckiego posunęła go na Kommissarza drugiego.

Podczas drugiego ciągnienia Loteryi na Państwo Grossdickau i dobra Wattietitz przedsięwziętego na d. 13. Marca 1821 w wielkiey sali Niższo-Austryiackich Stanów wypadły następuiące numera iako głownie wygrywaiące:

Nr.	150,277	wygrał	60,000	ZR. w W. W.
—	3,195	——	30,000	— — ——
—	47,044	——	15,000	— — ——
—	88,176	——	7,000	— — ——
—	166,702	——	3,000	— — ——
—	52,195	——	2,000	— — ——
—	138,570	——	1,000	— — ——
—	170,063	——	1,000	— — ——

Stosownie do uwiadomienia uprzywileiowanego C. K. Austryiackiego banku narodowego spalono znowu dzisiay, d. 17. b. m. o godzinie 11 przed południem, dziesięć milionów pieniędzy papierowych na mieyscu zwyczaynem na stoku przed bramą Stubenthor.

Wiadomości zagraniczne.

Włochy.

Z Wiednia d. 19. Marca. — Podług wiadomości z Piemontu, nadeszłych na d. 14. t. m. do Laybachu, wszczął się bunt w załodze miasta Alexandryi; podobny wybuchnął także w Fossano. Na kilka dni wprzód zaszły aresztowania na granicach Francuzkich, wykazuiące istnienie spisku rewolucyynego. N. Pan, wydał niebawnie rozkaz, aby znaczne załogi w Prowincyiach Włoskich, wzmocniono woyskiem zewnątrz Monarchii dla utworzenia woyska odwodowego.

Cesarz Jmć Rossyyski rozkazał równie, aby woysko stoiące na granicach Galicyi wyruszyło naykrótszą drogą do Włoch.

Portugaliia Brazyliia i Algarbiia.

Gazeta Francyi z d. 5. b. m. donosi z Lizbony z d. 17. Lutego co następuie: »Dnia 13. Lutego zawinęła galera Portugalska Alexander I. z Pernambuco na rzekę Tagus, po 48 dniach podróży. Ludzie okrętowi tey galery, mowią, że na dwa dni przed ich wyyściem pod żagle z Rio-de-Janeiro odebrano wiadomość o zupełnem prawie uzbroieniu okrętu Jan VI. i zapewniano, iż Król Jmć nayprawowierniejszy udadź się ma na tym okręcie do Portugalli. Spodziewano się w Pernambuco, że włożone ambargo na wszystkie okręty przeznaczone do innych portów Królestwa może bydź w krótce zniesienie.«

Z Lizbony d. 14. Lutego. — Na wczorayszem posiedzeniu Stanów trwały rozprawy nad zasadami do Konstytucyi. Szczególniey trudniono się artykułami względem wolności osobistey. Don Borgos Carneiro życzył liberalnego onych ułożenia, ponieważ obywatel tylko w iaśno oznaczonych przypadkach może bydź uwięziony; nie chciał on oznaczenia tych wypadków zostawić sędziemu, i mniemał, że takowe okoliczności, tak dokładnie mogą bydź wyrażone, iak ie zawiera Konstytucyia Hiszpańska, podług którey aresztowania tylko maią

mieysce w takich wystepkach, któreby pociągały za sobą karę cielesną. Zdanie to zbił Don Fernandez Thomas twierdząc, że niepotrzebne iest szczegółowe oznaczenie takich wypadków, ponieważ ich klassyfikacyia iest bardziey właściwą kodexowi, że Konstytucyia Hiszpańska nie iest Ewangeliią; że wezwany iest na Kongress dla ustalenia Konstytucyi Portugalskiey ale nie Hiszpańskiey. Po wielu rozprawach przyięto artykuł ten podług iego pierwotnego kształtu.

Nad 8. artykułem względem prassy wszczęły się mocne rozprawy, pomiędzy innymi obawiał się Biskup z Beja, aby zupełna wolność prassy, nie ściągnęła powstawania na Religiią, dla czego należałoby mieć cenzurę; większość broniła tego artykułu, szczególniey Don Castelo Branco, wystawuiąc zasadę, że prawo każdego Obywatela wynurzenia swoich myśli iest iego prawem własności, prawa muszą iedynie uważane bydź iako Instytucyie polityczne, bez mieszania Religii, ponieważ człowieka uważać naypierwey trzeba iako Obywatela a potem iako wyznawcę religii. Don Carneiro starał się dowieść, że przełożona cenzura iest szkodliwą postępowi oświaty i stawił różne widoki, z których inne narody uważały ten przedmiot. Ważność tego przedmiotu spowodowała Zgromadzenie odłożenia w tey mierze naradzeń do dnia następuiącego, aby w tak ważnéy sprawie nic spiesznie nie stanowić.

Z Lizbony d. 17. Lutego. — Na posiedzeniu z d. 15. uchwaliły Stany prawo wolności prassy większością 67 głosów przeciwko 8.

Z Londynu dnia 1. Marca. — Pochop do obalenia dawnego porządku rzeczy obiawił się także na wyspie Maderze. List następuiący donosi o tém bliższe szczegoły:

Z Madery d. 31. Stycznia.

W Niedzielę d. 28. t. m. zwołano milicyię do ćwiczenia się w obrotach woyskowych, niektóre osoby swiadome planu, za pomocą kilku Officerów i szeregowych z załogi zaięły zamek, gdzie były zapasy woienne i koszary, w których była złożona broń. Gdy się to stało, udała się deputacyia od 600 nayznakomitszych mieszkańców, otoczona mnóstwem ludu i kilku żołnierzami do mieszkania Gubernatora, i oświadczyła mu powszechne życzenie mieszkańców wyspy, że żądaią ogłoszenia Konstytucyi podobnéy Portugalskiey.«

Podczas, gdy Deputacyia była u Gubernatora ukazała się milicyia przed domem iego bez broni; atoli dwie kompaniie woyska regularnego stanęły z działami. Gubernator żądał czasu dopóki nieodbierze wiadomości z Brazylii; atoli nie zezwolono na to. Poczem żądał rozmówić się z wyższemi Officerami załogi; i tego mu niedopuszczono, owszem przekonano go, że Officérowie sprzyiali odmianie. Gdy mu nic więcey nie pozostawało, ustąpił przemocy i pierwszy zaprzysiągł Konstytucyię. Na pierwszy znak buntu kazał zwołać Gubernator artyleryię; żołnierze usłuchali rozkazu, lecz niemieli ani dział ani zapasów, ponieważ takowe były w zamku. Cały ten plan wykonano bez krwi rozlewu. Tego samego wieczora odśpiewano pieśni w teatrze i oświecono miasto powszechnie. Zapał i radość z zaszłey odmiany były wielkie. Nowy Rząd wysłał natychmiast listy urzędowe do Lizbony, i zawiadomił Rząd Portugalski o ogłoszeniu Konstytucyi.«

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

W nocy z d. 28. Lutego na 1. Marca P. Plunkett uczynił względem praw Katolików następuiący wniosek: »Cała Izba zamienić się ma w Wydział*) dla rozpoznania praw, mocą których żądać można lub składane bydź muszą przysięgi lub oświadczenia, dla okazania zdolności sprawowania urzędów lub pełnienia powinności obywatelskiey; — wszystko to iak dalece dotycze się ustaw poddanych Króla Jmci: daley rozpoznać, czyli i iakiem sposobem byłoby użyteczną rzeczą odmienić lub umiarkować te prawa a w mieysce tych zaprowadzić inne przepisy i rozporządzenia.«

Po długich i bardzo ważnych rozprawach trwaiących do drugiéy godziny po północy przyięto wniosek P. Plunketta większością 6 głosów (227 przeciwko 221) i odroczono Wydział na Piątek d. 2. b. m.

»Przywodziemy (wyraża Kuryier), iż pytanie względem Katolików, doznało iuż w roku 1813 więcéy iak teraz pomyślności, gdy właśnie podtenczas P. Ponsonby wniosł bil względem emancypacyi katolików, takowy czytano raz i drugi i przystąpiono do rozpoznania go przez kommissyią. (Co poprzedza trzecie odczytanie). W tym Wydziale, owczesny mowca Izby P. Abbot uczynił wniosek, aby niewolno było Katolikom zaymować miey-

---

*) Gdy się to dzieie, ustaią surowe prawidła podczas rozpraw Parlamentowych. Mowca opuszcza krzesło, zdeymuią berło ze stołu Izby, znak Władzy Prawodawczéy; i wybieraią prezyduiącego (*chairman*) Wtedy każdy może mówić, ile się mu razy podoba; atoli dla stanowienia uchwały Izba przybiera dawny porządek (*the house resumes him self*), to iest swoy kształt, a mowca zaymuie znowu swoie krzesło

sca i mieć głosu w obu Izbach Parlamentu — wniosek ten utrzymał się większością cztérech głosów,, poczém P. Ponsonby zaniechał całego wniosku, oświadczaiąc, iż ten z takowym warunkiem byłby zupełnie smiesznym. — P. Plunkett po odbytem głosowaniu nad swoim wnioskiem oświadczył, że przełożenia, które chce uczynić »zawieraią w sobie praktyczne środki, nie szkodzą żadney stronie a obie zaspokaiaią.«

W Izbie Niższey P. Plunkett w skutek swoiego wniosku z dnia poprzedzaiącego (1. b. m.) czytał na korzyść Katolików następuiące rezolucyie:

1) Wydział iest tego zdania, iż mocą pewnych aktów wydanych przez Parlament Angielski i Irlandzki, potrzebne są pewne oświadczenia i przysięgi, aby bydź zdolnym do sprawowania pewnych urzędów i używania pewnych przywileiów i praw obywatelskich.«

»Że owe texta wspomnioney przysięgi potrzebuiące obiaśnienia przeciwko dogmatom transsubstancyiacyi (przeistoczenia się), lub wzywaniu i czczeniu (niemaiącem mieysca podług zasad nauki Rzymsko - Katolickiéy) N. Panny lub iakiego innego Świętego i przeciwko Mszy świętéy podług obrządku Kościoła Rzymskiego iako zabobonne i bałchochwalcze, ściągaiące się do czysto głębokich mniemań dogmatycznych, obce zasadom wierności i powinności obywatelskiéy poddanych, i że ztąd texta te mogą bydź bez niebezpieczeństwą zniesione.«

»3) Że mocą wielu Aktów wydanych przez Parlamenta W. Brytanii i Irlandyi wymagana bywa pewna przysięga zwana zwyczaynie przysięga wyższości (*suprematu*), aby zdolnym bydź do sprawowania pewnych urzędów i używania pewnych przywileiów i praw obywatelskich.«

»4) Że pomieniona przysięga zawiera, iż żaden obcy Xiąże, Prałat, Państwo* lub Monarcha nie ma posiadać w tych Królestwach Juryzdykcyi, mocy, wyższości, przywileiu, ni duchowney lub moralney władzy.

5) Że Katoliccy podani Króla Jmci z powodu wyrazu moralnéy wstrzymani są przez skrupuł od wykonania tey przysięgi, i aby oddalić ten skrupuł, należy ogłosić myśl, iak potrzeba rozumieć ten wyraz podług rozkazu wydanego w pierwszym roku panowania Królowey Elzbiety a potwierdzonego w akcie ogłoszonym w piątem roku tegoż panowania, który to akt obiaśniony przez 37 artykuł Kościoła Anglikańskiego iedynie chce wyrażać, że Władzcy tego Królestwa nad wszystkiemi duchownemi i świeckiemi osobami każdego Stanu i stopnia panować i świeckiemi woyskami powściągać maią buntowników i złoczyńców?«

»6) Że do takowego akta odwołuiącego i obiaśnieiącego dodane bydź powinny wszystkie wyiątki i odmiany dla niezłomnego utrzymania następstwa Tronu Protestanckiego, ugruntowania praw i wolności poddanych, i utrzymania Kościoła Biskupiego Angielskiego i Irlandzkiego, iego zasad, rządu, przepisów iakoteż Kościoła Szkockiego, iego zasad, rządu przepisów iakie ustanowione są prawem.«

Rezolucyie te przyięto iednomyślnie, i dozwolono P. Plunkett, aby według tych zasad ułożył bil, do czego przeznaczono Piątek dzień 16. t. m.

Deputacyia z Westminsteru w towarzystwie więcey iak 500 wyborców podała na d. 21. Lutego w więzieniu Kingsbench Sir Francis Burdettowi nowo uchwalony adress. Sir Francis odpowiedział nań ustnie, napominał ich do niezmordowanego starania się o uzyskanie reformy Parlamentu w sposobie prawnym.

Wyspa S. Heleny.

Z Londynu d. 2. Marca. — Listy z wyspy S. Heleny z d. 22. Grudnia sprzeciwiaią się zupełnie dawnieyszym wiadomościom względem Bonapartego iakoby ten samotne i nudne pędził życie, wiadomości te umieszczały tuteysze pisma z gazet Amerykańskich; przeciwnie właśnie, używa on poruszenia, wyieżdza często, lubi więcey widzieć w koło siebie towarzystwo iakby takowego unikał i obcuie ze wszystkimi, którym wolno do niego się zbliżyć. Wkrótce przenieść się ma do nowego swoiego domu.

Francyia.

Monitor z d. 28. Lutego zawiera obszerne rozporządzenie Królewskie z dnia poprzedzaiącego o publicznem oświeceniu, zasadzaiące się na zdaniu sprawy, uczynionem do Króla względem tego ważnego przedmiotu przez Ministra Sekretarza Stanu Prezydenta Rady Królewskiey publicznego oswiecenia P. Corbiere. Rozporządzenie to składa się 7 tytułów i 29 artykułów. Fundamentalne zasady wychowania w kollegiiach, maiące bydź iednakowo w całey Francyi podług iednakowego systematu, zaprowadzone są: religiia, monarchiia, prawość dynastyi (*légitimité*) i Konstytucyia. Biskupi dyiecezalni dozoruią we wszystkich kollegiiach swoich parafii co się dotycze religii. Odwiedzaią kollegiia sami lub przez

swoich Jeneralnych Wikaryiuszów i w razie potrzebnych środków udaią się do Rady Królewskiey publicznego oswiecenia.

Innem rozporządzeniem Królewskiem z d. powyższego mianowany iest Opat Nicolle Rektorem Akademii Paryzkiey, (która odbywać będzie swoie posiedzenia w dawney Sorbonnie).

Naynowsze gazety Paryzkie z d. 1. b. m. mało co ważnego zawieraią. W Izbie Deputowanych trwaią ieszcze ciągle rozprawy względem proiektu do prawa ograniczenia obwodów wyborowych we wszystkich Departamentach Francyi.

Gdy Xiąże Bordeaux iak zwyczaynie popołudniu na dnia 28go z. m. używać miał przeiażdżki, przy wyiezdzie z Tuileryiów upadł koń cugowy pod forysiem, i mocno go skaleczył. Xiąże powrócił do zamku, a poźniey poiechał do Elysée Bourbon.

Podług Dziennika rozpraw spodziewany był Xiąże Decazes w Paryżu w pierwszych dniach tego miesiąca za czasowem uwolnieniem.

Sąd karzący w Riom przystąpił na d. 24. Lutego do zawyrokowania w sprawie nieobecnego Guindona zwanego Roquefort, obwinionego o zabicie Marszałka Brune w roku 1815. Małżonka Marszałka Brune była obecną na posiedzeniu tegoż Sądu, atoli opowiadanie dopełnionych okrucienstw na osobie iey męża, takie na niey sprawiło wrażenie, że wpadła w mdłości i wyniesiono ią z sali. — Gazety namieniały o nowey explozyi w klasztorze *Notre Dame.* Podług zapewnienia dziennika Paryzkiego, był to wystrzał z broni zrobiony przez służącego.

Na d. 24. Lutego Sąd Paryzki Królewski wydał wyrok na uroczystem posiedzeniu w sprawie Xięcia Aremberg przeciwko administracyi Dóbr Korony i Pani Dupont zaszlubioney pierwey z Xięciem. Szło tu o powróceniu posagu, który dał Buonaparte Pannie Tacher de la Pagerie, a teraz Pani Dupont. Wyrok Sądu Krolewskiego zalecił, że Administracyia otrzymać ma pałac Buillońśki na potrącenia milliona, który Xiąże zapłacić ma w skutku rozwiązanego małżenstwa z P. Tacher de la Pagerie.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 19. Marca. — Wczoray zrana pękły grube lody na Wiśle, które ią na nowo pokryły były, między Warszawą i Pragą, gdzie zwykle most bywa; ale zrobił się ogromny zator poza prochownią. Wysokość wody była wczoray przed wieczorem na 6 łokci, a ieszcze w nocy zapewne przybrała. — Dzień wczorayszy słusznie nazwać można poprzednikiem zwiastuiącym miłą porę wiosny, która poiutrze zawita. Tak był piękny i przyiemny, że po wielu domach, zwłaszcza też po południu, przez kilka godzin stały okna otworem, i bardzo wielu mieszkańców snuło się na ulicach.

Turcyia.

Rząd otrzymał wiadomości o wybuchłem powstaniu w Kandyi. Osobista obraza wyrządzona przez Turka kraiowcowi miała być do tego powodem. Podług wiadomości niepewnych zayść miała straszna bitwa na wyspie; Grecy przemogli, opanowali zamek i zabili Baszę (Muhameda Sherif Baszę) wraz z pierwszymi iego Officerami. Posłano natychmiast fregatę i korwetę na które wsiadło woysko i kilku wyższych Urzędników. Okręty te wyszły pod żagle na swoie przeznaczenie w połowie miesiąca Stycznia.

Multany i Wołoszczyzna.

Dalsze wiadomości tameczne, które dla złey drogi zbyt poźno nadeszły pocztą Sobotnią i dla tego do gazety Poniedziałkowey będącey iuż pod prassą wzięte bydź nie mogły, mało co zawieraią nowego i powiększey części potwierdzaią tylko przeszłe doniesienia:

Z nad granic Multan d. 22. Marca. — Poświęcenie chorągwi korpusu Xięcia Ypsylantego nastąpiło w d. 9. Marca (25. Lutego.)

Przybywa ciągle mnóstwo Greków i Bulgarów, którzy wchodzą w służbę. Ypsylanty wyruszył z Jass d. 12. Marca (28. Lutego) z swoim korpusem ku Wołoszczyznie. Korpus ten liczyć ma 4,000 ludzi. Większa część tegoż ubrana iest czarno. Maią oni powierzchnie suknie tak zwane Greczynki i przestronne szarawary. Czapki wysokie z czarnych baranów. Bronią ich są: szable, pistolety i piki. Grecy nadsełaią wciąż znaczne zasiłki pieniężne.

Zaprzeczaią dawnieyszey wiadomości, o wyrznięciu wszystkich Turków w Galacu. Wiadomo tylko, że 57 Turkom udało się znaleść ratunek w ucieczce.

Myłka druku. W Nrze. 68/34. Gaz. n. pod artykułem: Multany, zamiast: Sulistrowie czytać: Suliotowie.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.